Трибуна вільного українського слова на вільній американській землі

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

Адреса Редакції і Адміністрації: "Svoboda", 81-83 Grand St. Jersey City, N. J.
Тел.: HEnderson 4-0237
УНС: HEnderson 5-8740

РІК LXII. Ч. 54. ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, ЧЕТВЕР, 22-го БЕРЕЗНЯ 1956. П'ЯТЬ ЦЕНТІВ — FIVE CENTS JERSEY CITY and NEW YORK, THURSDAY, MARCH 22, 1956. No. 54. VOL. LXIII.

КІФОВЕР ПЕРЕМІГ СТІВЕНСОНА В МІННЕСОТІ

КІФОВЕР ЗДОБУВ 28 ДЕЛЕҐАТІВ, А СТІВЕНСОН ТІЛЬКИ ДВА; РЕСПУБЛІКАНСЬКІ ДЕЛЕҐАТИ — ПРИХИЛЬНИКИ ПРЕЗИДЕНТА АЙЗЕНГАВЕРА

Міннеаполіс, Міннесота. — В правиборах в стейті Міннесота по раз перший зміряли свої сили обидва демократичні кандидати на президента Адлей Е. Стівенсон і сенатор Естес Кіфовер, і тому вся країна з зацікавлення очікувала висліду цього змагання. Досі проголошено неповні висліди виборів, але і з них виходить, що сенатор Кіфовер великою більшістю переміг свого противника, здобуваючи аж 28-ох делеґатів, а за Стівенсоном залишилися б тільки голоси двох делеґатів на Демократичну Номінаційну Конвенцію. В цьому першому змаганні завважили цікаве явище, а саме те, що в традиційно республіканських виборчих округах велику скількість голосів віддали виборці на Кіфовера. Це явище пояснюють подвійним способом: 1 Можливо, що республіканські виборці невдоволені з теперішньої політики свого уряду в фармерській програмі, і тому голосували на Кіфовера. Кіфовер як виходило з тимчасових виборчих вислідів, вів перед саме в сільських районах, а Стівенсон мав перевагу в міських виборчих округах. 2. Та деякі політичні спостерігачі гадають, що республіканці поручили своїм прихильникам голосувати на Кіфовера, в цих перших правиборах, в яких виступають проти себе обидва демократичні кандидати, щоб перемогти Стівенсона, який був би грізнішим противником Айзенгавера в загальних виборах, як маловідомий загалові виборців сенатор Кіфовер. Стейт Міннесота дозволяє виборцям в правиборах голосувати на будь-яких кандидатів і республіканські виборці могли скористати з цього та масово голосувати на Кіфовера. В політичних колах думають, що поразка Стівенсона матиме некорисний для нього вплив, і дехто починає сумніватися, чи Демократична Крайова Номінаційна Конвенція наймену його на демократичного кандидата на президента другий раз, після того, як він програв вибори в 1952 році, і тепер не має симпатії серед виборців, як це виявляють перші правибори. Кіфовер виступив проти провідників своєї партії з закидом, що вони підтримують Стівенсона і виступають проти нього (Кіфовера), але досі в правиборчій кампанії обох демократичних кандидатів не було гострішої суперечки. Обидва вони виступають проти республіканського уряду і підкреслюють невдачу в фармерській програмі, підтримування урядом великих підприємців, та невдачу в закордонній політиці. Коли Стівенсон довідався, що його противник здобув аж 28 голосів делеґатів, ґратулював успіху Кіфоверові, і заявив, що не змінить свого пляну виборчої кампанії в інших правиборах. Республіканці могли частинно голосувати і на Кіфовера, бо з їхньої партії кандидує тільки президент Айзенгавер. І це голосування на Айзенгавера було тільки змаганням за популярність і не мало практичного значення. Та сенатор Вільям Ф. Новленд, який був зголосив свою кандидатуру ще перед тим, поки Айзенгавер рішився кандидувати, не відкликав був своєї кандидатури в Міннесоті, і деяка частина республіканських виборців віддала свої голоси і на Новленда.

Домагаються зміни системи Колеґії Електорів

Вашинґтон. — Сенат пропонує змінити перестарілу систему вибору Колеґії Електорів, яка вибирає президента ЗДА. Наради над законопроєктом про зміну Конституції мають початися після ухвалення фармерської програми. Щоб перевести зміну конституції, потрібна більшість двох третіх присутніх сенаторів у Сенаті і після того три четверті з 48-ох стейтів мусіли б ратифікувати нову поправку до Конституції. Згідно з теперішньою системою, обидві партії ставлять стільки кандидатів на електорів в кожному стейті, скільки даний стейт має сенаторів і конґресменів. Вибраними на електорів, є кандидати тієї партії, яка дістала більшість у загальних виборах. Новий законопроєкт в цій справі передбачає два способи вибору електорів, і кожний стейт міг би собі вибрати один із них: 1. Щоб була справедливість, новий законопроєкт передбачає розподіл числа електорів пропорційно до того, скільки голосів дістали партії в загальних виборах. 2. Інший спосіб проєкту є вибирати електорів таким самим способом, як вибирається сенаторів і конґресменів, це значить під час загальних виборів до Конгресу. Коли б навіть прийнято цю поправку до конституції, то цього року вибирали б президента ЗДА за старим способом. За проєкт зміни теперішньої системи вибору електорів досі висловилось 50 сенаторів, але цього замало, бо для зміни конституції треба більшости двох третин сенаторів і ратифікації принаймні 36-ома стейтами. За зміну системи вибору електорів висловлюються всі демократичні сенатори і деякі республіканські (Карл Мундт, Томас Е. Мартин).

В АМЕРИЦІ

● **Точно на 19 березня,** в день св. Иосифа, до Сан Хуан Капістрано в Каліфорнії вернулися з теплих країв ластівки. Вони роблять це вже 142-ий рік, і ніколи не помиляться ані на один день. Ці ластівки масово перебувають в місії, яку заснував о. Джуніперо Серра в 1775 році.

● **Федеральне Бюро Інвестиґацій** поставило на список „10-х найбільше пошукуваних злочинців" Джеймса І. Фагерті, який в 1950 році брав участь в нападі на банкову фірму Брінкса в Бостоні, під час якого пограбовано 1,218,211 долярів. Інших учасників нападу вже заарештовано.

● **Такого великого снігопаду,** як в останніх днях, не було в Ню Йорку впродовж вісьмох років. Поліція поблажливо дивиться на те, що снігові кучугури ще й досі не усунені з хідників.

● **Айзенгавер** переслав вінок квітів на могилу президента Ґровера Клівленда в 119-ті роковини з дня його народження. Гріб Ґровера Клівленда знаходиться в Принстоні, Ню Джерзі

● **Перший атомовий** підводний човен „Навтілюс" відплив до Мехіканської затоки, а на Великдень має прибути до Ню Орлінсу, Луїзіяна.

● **Під час останньої сніговії** в східніх стейтах мешканці деяких місцевостей не пригадують собі такого великого снігопаду. І так, у повіті Рокленд вперше за 56 років нападало аж 15 цалів снігу.

● **Департамент рільництва** передбачає, що цьогорічна продукція молока в цій країні становитиме коло 127,000,000,000 фунтів. Це буде рекорд в продукції молока, бо минулого року випродуковано його 123,500,000,000 фунтів.

● **Новий японський амбасадор** в ЗДА, який почав урядувати в Вашинґтоні 2 березня, вперше відвідав Ню Йорк, де його управа міста приймала сніданком в готелі „Валдорф-Асторія". Амбасадор Массайукі Тані говорив про тісні зв'язки між ЗДА і Японією.

ГУВЕР ЗА АСИҐНУВАННЯМ 5 БІЛЬЙОНІВ

Виконуючий обов'язки державного секретаря Герберт Гувер, мол. (зліва) обстоював під час конференції з членами Конґресової Комісії Закордонних справ пропозицію Айзенгавера асиґнувати на допомогу для закордону 5 більйонів долярів. На фото: Гувер розмовляє з адміністратором міжнародної допомоги Джаном Б. Голлістером (посередині) і конґресменом Джемсом П. Ричардом (демократ), головою комісії.

Страйк в Корпорації Вестінґгавз Електрик закінчився по 156 днях

Вашинґтон. — Затяжний страйк робітників у фабриках Вестінґгавз Електрик Корпорейшен закінчився у вівторок 20 березня по 156 днях тривання. До згоди прийшло після того, як Інтернаціональна Юнія Електричних Робітників прийняла запропонований ще перед двома тижнями представниками уряду компромісовий проєкт п'ятирічного контракту, в якому узгляднено здебільша всі домагання робітників. Страйк у фірмі Вестінґгавз, в якому брало участь 55,000 робітників, був найдовше триваллим страйком на протязі останніх двадцяти років. Представники Інтернаціональної Юнії Електричних Робітників погодилися на умови контракту після 26 годин безперервних нарад з представниками Вестінґгавз Електрик Корпорейшен. Корпорація втратила через страйк около 300,000,00 долярів у продукції і робітники понад 90.000.000 заробітної платні. За прийняттям контракту голосувало 33.273 робітників, проти — 5.932. До праці вернеться, як тільки будуть відкриті знову фабрики, 45.000 робітників, а 10.000 із спілки Об'єднаних Електричних Робітників мусять ще чекати на підписання договору з керівництвом корпорації.

Пропонує евакуацію до бомбосховищ на периферіях міст

Вашинґтон. — Атомовий фахівець Ралф Е. Лепп зізнавав на Підкомісії для Справ Цивільної Оборони в Палаті Репрезентантів і заявив, що треба змінити теперішній плян протилетунської оборони і не евакуювати людей далеко поза загрожені місця, тільки до бомбовищ на периферіях великих міст або промислових районів. На думку цього науковця людина має шанси на 50% пережити експльозію водневої бомби, яка має силу 20 меґатонів, коли находитиметься в цементовому бомбосховищі в віддалі п'ятьох миль від місця експльозії, в звичайному домі в віддалі 10-х миль, або на відкритому місці, віддаленому на 13 миль. Тому, на думку Леппа треба будувати бомбосховища довкола загрожених районів у віддалі п'ятьох і більше миль. Той сам науковець твердить, що внаслідок експльозії водневої бомби люди мусіли б залишити на кілька років той район, в якому була експльозія, бо радіяція загрожувала б їхньому здоров'ю. Ті люди, які щасливо переживуть водневу експльозію, мусять довше як 36 годин залишитися „під землею", щоб не бути виставленими на атомову радіяцію.

Волтер пропонує продовжити дійсність невикористаних іміґраційних віз на 1957 рік

Вашинґтон. — Конґресмен Френсиз Е. Волтер, провідна особа в Конґресі в іміґраційних справах, запропонував, щоб продовжити дійсність Акту про допомогу втікачам з 1953 року в той спосіб, що невикористані візи можна буде видавати і після 31-го грудня 1956 року, значить реченця, до якого мало бути зреалізоване допущення до ЗДА 209.000 осіб. Конґресмен Волтер був досі найзавзятішим противником будьяких змін і поправок у згаданому акті і його пропозицію називають великою концесією для уряду в справі злібералізування постанов згаданого Акту про допомогу втікачам. Державний секретар Доллес заявив недавно, що з огляду на адміністраційні труднощі не можна буде здійснити в передбаченому Актом реченці видачі віз для всіх 209.000 осіб і 50.000 осіб мусітиме зрезиґнувати з іміґрації до ЗДА. Пропозиція Волтера, якщо буде прийнята Конґресом, усуває ці труднощі. Разом з цим Волтер заявився проти такого чи іншого продовжування дійсности Акту про допомогу втікачам. Він висловив теж свій спротив проти того, щоб роздати невикористані візи іміґрантам з інших, непередбачених Актом країн, як на приклад Греції чи Італії.

Бюро погоди в Ню Йорку не передбачило останньої сніговії

Ню Йорк, Н. Й. — Бюро погоди в Ню Йорку оправдується, чому воно не передбачило останньої сніговії в метрополії і повідомляло населення тільки про „хмарну погоду", вітер та принагідний сніг". В дійсності ж цілий день падав сніг, а сильний вітер спричинив таку сніговію, якої жителі Ню Йорку не бачили вже вісім років. — Керівник Бюра погоди Ернест Дж. Крісті заявляє, що його установа не є всезнайком. „Завбачування погоди це не наука". Воно засновується також на досвіді і особистих оцінках людей, які завбачують погоду. Дві особи, які завбачують погоду на основі того самого матеріялу, можуть прийти до різних висновків. При завбачуванні погоди грають ролю такі чинники, як вітер, тиснення повітря, і т. п., і тому зматематичною точністю завбачити погоду хіба може сам Бог, бо, непередбачені людиною причини, можуть раптом змінити напрям вітру або температуру, і внаслідок цього зміниться погода.

ЗДА ЗАЖАДАЛИ СКЛИКАННЯ РАДИ БЕЗПЕКИ У СПРАВІ СЕРЕДНЬОГО СХОДУ

Об'єднані Нації. — З'єдинені Держави зажадали негайного скликання Ради Безпеки Об'єднаних Націй для розгляненння воєнної небезпеки, що грозить на Середньому Сході. Коротку ноту в цій справі передав у вівторок 20 березня вечером представник ЗДА в Об'єднаних Націях амбасадор Кебот Ладж англійському репрезентантові Пірсонові Діксонові, який в березні є головою Ради Безпеки. Американська нота, зажадавши поставити на денний порядок „Палестинську справу", мотивує своє домагання фактом „зростаючого напруження в останньому розвитку подій в Палестинському обширі, які можуть наразити на небезпеку збереження міжнародного миру і безпеки". Американська нота стверджує, що безупинно переводиться порушування постанов військового перемир'я між Ізраїлем і його арабськими сусідами та що зацікавлені там сторони не здійснюють рекомендацій голови Перемирчої Комісії ОН ген. Бирнса. В американській ноті пригадується врешті постанови Ради Безпеки з пересторогами й закликами під адресою різних держав Близького й Середнього Сходу. Внаслідку цього жадання ЗДА, Рада Безпеки мала б зійтися в четвер або п'ятницю цього тижня, дармащо інші держави хотіли б скликання Ради Безпеки щойно в найближчому тижні. Американські часописи звертають увагу, що цю ноту зголосили тільки З'єдинені Держави та не подають причини, чому всі три західні великодержави не виступили в цій справі спільно, хоч їх репрезентанти у Вашинґтоні устійнили в останньому часі спільну політику в цій справі. Вони мають виступити на Раді Безпеки — впевняє преса — з внеском, щоб на Середній Схід виїхав генеральний секретар Гаммершилд із штабом співробітників і склав Раді Безпеки не тільки звідомлення про тамошні відносини, але й конкретні пропозиції про мирну полагоду кризи.

На Кипрі продовжуються турецько-грецькі бійки

Нікозія. — У відплату за недільний погром, що його греки перевели на турках в місті Василія, турки в столиці Нікозії вибивали вікна в грецьких крамницях та побивали окремих греків на вулицях турецької дільниці Нікозії. У тому місті на 60.000 всіх мешканців — турки становлять одну четвертину населення, а греки три четвертини, як, зрештою в цілості населення Кипру. Найбільш потерпіли грецькі крамниці й фірми та окремі уряди грецьких професіоналістів, положені в турецькій дільниці міста. Важко побито грецького фотоґрафа-кореспондента, що робив світлини з турецьких протигрецьких заворушень. Турецькі „відплатні" акти діялись на очах турецьких поліціянтів, які не інтервеніювали; а також англійська поліція встрявала в ті бійки очевидячки пиняво й неохоче, не дуже бороначи греків проти турків. Керівник турецької партії на Кипрі, — лікар д-р Фазі Кучук, кількакратно закликав через радіо до спокою та запевняв, що сплітки про розміри погрому в Василії перебільшені.

Неру приїде в липні до Вашинґтону

Ню Делі. — В столиці Індії офіційно оприлюднено, що прем'єр Джаварал Неру прибуде в липні ц. р. до Вашинґтону з офіційними відвідинами на запрошення президента Айзенгавера. Хоч рішення про подорож до ЗДА індійського прем'єра свідчило б ніби про покращання американсько-індійських взаємин, чи про бажання покращати їх, проте в той самий день, на кілька годин перед згаданим офіційним комунікатом індійського уряду, Неру виступив в індійському парляменті з новою атакою проти Заходу. Він ствердив, що розмови, що їх він перевів в останньому часі з різними західніми державними мужами (державним секретарем Доллесом та міністрами закордонних справ Англії і Франції) не захитали давнього його переконання, що західні військово-політичні бльоки є „загрозою для миру". Зокрема Неру знову накинувся на Південно-східній Азійський пакт, що його держави радили з початком цього місяця в Карачі. Ті наради Неру назвав якраз найкращим доказом правильности його неґативного погляду на „військові союзи". Неру ображений, що 8 держав заявили в Карачі свою солідарність з Пакістаном у справі Кашміру, дармащо вони зробили це в найделікатнішій формі, поручивши полагодження цієї спірної індійсько-пакістанської справи на терені Об'єднаних Націй або в безпосередніх пакістансько-індійських переговорах. Неру знову жадав визнання комуністичного режиму в Китаї і допущення комуністичного Китаю до Об'єднаних Націй, передання китайським комуністам прибережних островів, зліквудування портупальської адміністрації в Ґоя та прихильнішої постави до „зміни політики", яка ніби зайшла в Совєтському Союзі. Всі ці справи якраз становлять площину спору між Індією і Заходом.

ВЕСНА — ПІСЛЯ СНІГОВИХ БУР

Не зважаючи на тяжкі сніги і морозні ночі з-під снігу почали прориватися вже перші цвіти — крокуси.

ЗДА ПІДТРИМУЮТЬ ФРАНЦІЮ У ПІВНІЧНІЙ АФРИЦІ

Париж. — З'єдинені Держави „з цілого серця підтримують Францію в її пошуканках знайти ліберальні розв'язки" в Північній Африці — заявив американський амбасадор в Парижі, С. Даґлас Діллон у великій промові, яку він виголосив у вівторок 20 березня перед Т-вом Французької Дипломатичної Преси. Американський амбасадор нав'язав до недавніх голосів, що залунали у Франції, про здогадне неприхильне відношення американського уряду до Франції, що мало проявитися ніби в осамітненні її в її боротьбі з революційним рухом в Північній Африці. Діллон заявив, що це рішуче не відповідає правді і полягає на непорозумінні. Зокрема Діллон так само рішуче заперечив, наче б Америка хотіла „заступити" Францію в північноафриканських країнах, коли б Франція там „опорожнила місце" — як на це прозоро натякнув недавно в своїй промові французький міністер закордонних справ Піно. Американський амбасадор пригадав, що ЗДА завжди підтримували Францію на терені Об'єднаних Націй, коли впливали туди проти неї скарги за її політику в Північній Африці, та що Америка негайно вислала була Франції гелікоптери, коли Франція хотіла купити їх для своїх військових цілей. Уряд З'єдинених Держав з найбільшим вдоволенням прийняв до відома злагоду, що її осягнула Франція з одного боку та Марокко й Туніс з другого, і сподівається, що так само в Альжирі прийде до „ліберальної розв'язки". Діллон підкреслив бажання ЗДА жити в приязні з Францією і мусульманським світом. Він кількакратно говорив про потребу „ліберальної розв'язки". Американський амбасадор славив Францію за її працю, яку вона вклала в північно-африканські країни, чи то в санітарній, чи цивілізаційній ділянках, та підкреслив перебування 1,200,000 французів поруч із 8,000,000 тамошніх мусульман. Американський амбасадор натаврував ті „зовнішні" чинники, прозоро натякнувши на Москву, які старалися „підірвати французьку позицію в цілій північній Африці". Діллон закликав французів відрізняти дійсних приятелів Франції від дійсних її ворогів. Він натаврував також ті голоси преси, які необережно сіють непорозуміння, неправильно пояснюючи позиції американської політики. — Французька преса принесла промову американського амбасадора на передових місцях, як велику політичну подію. Відгук цієї заяви американського амбасадора, відомого приятеля французів, надзвичайно прихильний. Зате дуже неприхильно зареаґували відразу альжирські арабські націоналісти. Їх провідник, Гаджі Мессалі, тепер під домашнім арештом у Франції, назвав виступ американського амбасадора Діллона „запереченням американських демократичних традицій" та заохотою для поведення „тотальної війни" проти французького колоніялізму.

Хрущов скидає вину на Сталіна за насильну колективізацію селянства в 1930 році

Ню Йорк. — Редакція нюйоркського щоденника „Ню Йорк Геральд Трибюн" відбула 23-хвилинну телефонічну розмову з шефом свого бюра у Москві Б. Дж. Катлером й й одержала від нього низку нових інформацій в справі протисталінської кампанії, започаткованої — як кажуть — на XX-му з'їзді комуністичної партії СССР. Згідно з цими інформаціями і даними з інших джерел, сьогоднішні „колективні" верховоди Совєтського Союзу видвигають проти померлого Сталіна обвинувачення, що він плянував зліквідувати Хрущова, Молотова і навіть Ворошилова і що він зліквідував три четвертих делеґатів, учасників одного із комуністичних з'їздів за те, що вони поставилися критично до його політики. В дальшому, виходить, з цих інформацій, що прославлюваний донедавна „батько народів" і їх „сонечко" Сталін зліквідував під час різних чисток тисячі совєтських громадян і що це Сталін був спричинником насильної колективізації селянства в 1930 році. Розвінчують тепер Сталіна і як „геніяльного полководця", стверджуючи, що він був спричинником велетенських цілком непотрібних втрат серед населення і в червоній армії під час другої світової війни. У зв'язку з цими новими „ревеляціями" про антисталінську кампанію Хрущова і Булґаніна, в поінформованих колах ЗДА пригадують, що насильну колективізацію селянства здійснював на Україні в 1930-х роках не хто інший, а саме Хрущов і що він був спричинником знищення українського селянства, масових депортацій українців на схід й організатором голоду, у висліді якого на Україні померло голодовою смертю понад 6 мільйонів людей. Дехто пригадує теж, що криваві розправи з в'язнями по концентраційних таборах, зокрема такі, як жорстока масакра 500 жінок у Кінґірі, відбулися вже по смерти Сталіна і за „володіння" Хрущова.

В СВІТІ

● **Совєтський Союз** заплатив З'єдиненим Державам Америки половину вимаганого американським урядом відшкодування за зістрілення совєтськими нищильниками американського літака в червні мин. року (над морем Берінґа). Совєтський чек на суму $724,947.68 передано державному департаментові разом із нотою, в якій совєтський уряд далі твердить, що американський літак порушив суверенність совєтської повітряної території.

● **Еспанський уряд** погодився визнати за французьким прикладом незалежність Марокко і неподільність марокканської території.

● **На пограниччі Пунджабу** прийшло до сутички між військовими з'єднаннями і Пакістану. Бій тривав майже цілу добу. З індійського боку був один вбитий і дванадцять ранених. Пакістанський уряд твердить, що індійці вбили десять пакістанських вояків і поранили 18.

● **Принц Ернст Рідіґер** фон Штаремберґ, колишній віцеканцлер в австрійських урядах Дольфуса і Шушнінґа, останніх урядах перед „аншлюсом", себто прилученням Австрії до гітлерівської Німеччини, — помер у Форальберґу в Австрії на 56-му році життя від серцевого удару. Це була цікава авантюристична постать новітнього часу: як організатор і командант напіввійськової організації „Гаймвер" в Австрії, він користувався підтримкою Муссоліні, розбив соціялістичний „Шуцбунд", від Гітлера втік до Франції і вступив до французької армії, після чого був засланий до Конґо. Потім жив у Південній Америці. З одною дружиною, княжною з роду, розвівся, друга, акторка Бурґтеатру у Відні, померла 1949 р.

● **Грецький уряд** дуже боїться, щоб конфлікт з Англією в справі Кипру не використали комуністи. Тому, головно під натиском короля Павла, грецький уряд рішився взяти участь своїми підводними човнами і летунством у маневрах НАТО на Тиренському морі, поруч із Туреччиною, з якою Греція має теж напружені взаємини через Кипр. Зрештою, Туреччина, за порадою тієї ж Англії і головно ЗДА, теж не хоче зривати з Грецією: тому суджено в Істамбулі 26 турецьких поліціянтів за недбальство в службі під час протигрецьких демонстрацій.

СВОБОДА SVOBODA
український щоденник UKRAINIAN DAILY

FOUNDED 1893

Ukrainian newspaper published daily except Sundays, Mondays & holidays (Saturday & Monday issues combined) by the Ukrainian National Association, Inc. at 81-83 Grand Street, Jersey City 3, N. J.

Entered as Second Class mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J., on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for Section 1130 of Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

ПЕРЕДПЛАТА:		SUBSCRIPTION RATES.	
На рік	$10.00	One year	$10.00
На пів року	5.25	Six months	5.25
На три місяці	2.75	Three months	2.75
В Джерзі Сити і закордоном:		Foreign and Jersey City Rates:	
На рік	$12.00	One year	$12.00
На пів року	6.50	Six Months	6.50
На три місяці	3.50	Three months	3.50

За кожну зміну адреси платиться 10 центів.

За оголошення редакція не відповідає і не зобов'язується повертати незамовлені матеріяли.

Адреса: "SVOBODA", P. O. Box 346, JERSEY CITY 3, N. J.

ОМАНА МИРУ

Мир — це в сьогоднішньому світі найбільш популярне і найчастіше повторюване слово. Повторюють його всі на всі лади, в усіх відмінках, в усіх формах і при кожній нагоді. В цьому немає нічого дивного. Люди бояться війни і прагнуть миру. Мир бо, як і розум, добра річ, тільки — як кажуть — треба її мати. Тим часом сьогодні, хоч так багато про мир говориться і пишеться, його немає. Є тільки ілюзія, омана миру, яку приймається за дійсність, що ще тільки збільшує й без того велику загрозу війни. Мова радше про „повну війну", бо стан, який маємо сьогодні, не є ані миром, ані „повною" війною, а є радше парадоксальною „мирною війною", яку звикли вже називати „холодною", хоч вона вже всім починає допікати до живого.

Цікаві думки на цю тему висловлює цитований часто відомий американський коментатор Дейвід Лоренс в останньому числі редаґованого ним журналу „Ю. С. Нюз енд Ворлд Ріпорт" з датою 23-го березня. Лоренс твердить, що теперішній стан у світі не є жадним миром, але є цілком виразною війною. Він наводить на це докази:

Якщо комуністи, спритно використовуючи ситуацію, підсичують терор і неспокій в Альжірії, відтягуючи цим французькі дивізії від їхнього суттєвого завдання — оборони Західньої Европи, то це є виразний військовий маневр, це є стратегія війни. Такою самою стратегією війни є комуністичні інтриґи й інтервенції майже в кожній іншій країні Близького і Далекого Сходу. Воєнною стратегією є постачання зброї Єгиптові, є нею й всі спроби комуністичної диверсії та інфільтрації в кожній вільній країні, включно з З'єдиненими Державами Америки. В теперішніх обставинах комуністи ще вминають одвертого бою, а проте війна ведеться, і ведеться не на життя, а на смерть.

Найгірше, що з цієї війни відносно мало здає собі справу охоплений оманою миру вільний світ. Не здає собі з неї справи й сама Америка. Це бо цілком інший рід війни, ніж був колинебудь досі і до якого люди призвичаєні. Якщо б Америка була у звичайній війні, вона могла б її навіть швидко виграти величезною силою своєї зброї. Але навряд чи Америка та її союзники можуть похвалитись значними перемогами в теперішній незвичайній війні. Кілька прикладів:

Минулого тижня 18 американських сенаторів виступили із закликом про звільнення Кипру з-під британської зверхности. Це цілком правильно, що Кипр повинен мати таку владу, якої бажає його населення. Але, з другого боку, чому ці сенатори, які так добре заступають американські принципи щодо опанованого Британією грецького Кипру, не спроможуться на подібний заклик щодо України, Білоруси, балтійських, сателітних країн і взагалі поневоленої й жахливо експлюатованої одної п'ятої частини землі? Комуністи та їхні п'яті колони у вільних країнах, як щурі, підгризають основи вільного світу, підривають його мораль, розхитують підвалини його оборони, втискаються в усі щілини і наповнюють їх своєю отрусою, ведуть безпощадну війну на всіх можливих фронтах, за виїмком одвертого і стріляного, а вільний світ, виходило б, вірить у свою місію і свою відповідальність за збереження миру, що є тільки звичайною собі оманою миру.

Очевидно, що було б великою помилкою, якби вільний світ поступав навіть з большевиками по-большевицькому. Методи, що їх стосує червона Москва, є варварські, злочинні і огидні для кожної людини, що вважає себе за людину. Але вільний світ зобов'язаний боронитись. Москва веде війну проти Заходу своїми власними методами. Тим часом вільний світ не хоче воювати з большевиками такою самою зброєю, якою вони користуються, бо ця зброя злочинна, але не хоче також використати іншої, відповіднішої для себе зброї, бо це могло б розвіяти існуючу в його уявленні оману миру.

Москва тепер знову всілякими внутрішніми трюками пантеличить опінію світу. Плюнувши на мертвого вже Сталіна, кремлівські володарі дали знову світові ломиголовку для розв'язання, що це все означає, і вільний світ справді ломить собі над цим голову саме тоді, як большевизм посилив свій наступ і поширив свої фронти на нові простори. Спантеличений світ очікує, що кожного дня в совєтській імперії може „щось статись", а тим часом комуністичні п'яті колони спокійно можуть підривати моральну, політичну і військову систему західньої оборони, приготовляючи сприятливі для Москви обставини до заповідженого в „Інтернаціоналі" останнього і рішального бою.

Лоренс абсолютно має рацію, коли на закінчення своїх міркувань закликає здати собі справу з дійсного стану речей, признати факт війни і відповідно діяти для самооборони.

ЖІНКИ У ПОЛІТИЧНОМУ ЖИТТІ ЗДА

За переписом 1950 року в З'єдинених Державах було 47,853,694 чоловіки і 49,549,-613 жінок у віці вищому за 21 рік. Тому можна з певністю твердити, що тепер, у 1956 році, в З'єдинених Державах є понад 50 мільйонів жінок, управнених до голосування. Цей факт пояснює, чому у виборчому році керівництва обох американських партій проявляють велике зацікавлення жіноцтвом, як політичним чинником. На жаль, — твердять активні американські діячки, — це зацікавлення тільки сезонове, коньюнктурне, викликане не дійсним переконанням у потребі втягнути жінок глибше в політичне життя країни і зв'язати їх тісніше з усіми ділянками громадського й державного життя, а бажанням здобути собі голоси жінок у дні виборів. Бо хоч XIX Додаток до Конституції з 10 червня 1919 року, признавши жінкам право голосування, формально зрівняв їх з чоловіками в усіх політичних правах і відкрив двері до всіх становищ у державній адміністрації, в федеральному й стейтовому маштабах, в Конґресі й дипломатії, — проте, водночас той факт, що сталося це щойно в 1919 році, після 137 років самостійности ЗДА, протягом яких жінки були нижчою категорією громадян із обмеженими правами, не міг не залишитись і по нинішній день без впливу на їх ролю в політичному житті.

Правда, у виборчому році американські жінки зацікавлюються більше політичними справами, і навіть спеціяльно вирізняються своїми голосами у виборчій статистиці. Ось так, між 33,938,285 голосами, що їх дістав Д. Д. Айзенгавер при виборах 1952 року, жіночих голосів було на 1,300,000 більше, ніж чоловічих. Але того року назагал голосувало тільки 55% жінок, управнених до голосування, тоді як по чоловічому боці голосували 63% управнених. Це свідчить про куди менше зацікавлення політичними справами серед жінок, як серед чоловіків, навіть у виборчому „розаґітованому" році. І хоча в 1955 р. 21,106,000 жінок займались постійною заробітковою працею (в порівнянні з 49,-323,000 чоловіків), все ж непрацюючих заробітково жінок було тоді в ЗДА 38,832,-000, при тільки 8,143,000 чоловіків. З цих цифр виходить ясно, що жінка в Америці все ще займається здебільша „домом", а мужчина — „поза домом". Відсіль і зацікавлення одних і других. До того: чоловіки в Америці для яких є річчю безспірною рівнорядна, чи може частинно надрядна роля жінок в родинному і товариському, подекуди й мистецькому житті, все ще не звикли стосувати в практиці цю рівність з політичному житті. Найкраще видно це з того, що коли в стейті Монтана, де вже жінки були зрівняні в правах з чоловіками, вибрано до Конґресу в 1916 році, отже за три роки перед ухваленням згаданого конституційного Додатку, першу жінку, Джанетт Ранкін, суспільну й юнійну діячку, республіканку (вона мала тоді 36 років), то взагалі досі тільки 60 жінок засідали в Конґресі. У тому числі тільки 9 було сенаторками ,а тільки дві з них, Гатті Каравей, демократка з Аркензо, і Марґарет Чейз Смит, республіканка в Мейн, були вибрані до Сенату на повну каденцію. І тільки дві жінки, Ма Ферґусон, демократка з Тексасу, і Нейлі Росс, демократка з Вайомінґу, були обрані губернаторками своїх стейтів.

Зрештою, назагал жінки в ЗДА покищо менше цікавляться політикою, уважаючи, що це — „справа чоловіків", при чому нерідко додають, що це — „брудна справа" і тому вони до неї не хочуть вмішуватись. Чоловіки ж не тільки дивляться на політику крізь призму економіки країни, з якою вони зв'язані своєю екзистенцією, але й як на ділянку, що була здавна монополією чоловічої статі. Елінор Клерк Френч, пишучи недавно в додатку до „НИТаймсу" про жінок, як про „ключову політичну силу", твердить, що чоловіки не допускають жінок до політичного життя з підсвідомої, проте глибоко закоріненої в них гордости, як єдиних носіїв правопорядку. Фактом є, що, хоч керівники обох партій метушаться, щоб здобути для своїх кандидатів у виборах восени цього року жіночі голоси, однак у тих партійних керівництвах є мінімальне число жінок. До плянування виборчої кампанії, до довірочних нарад над кандидатурами на президента й віце-президента країни, на губернатора й інші чільні виборні становища в стейтах — жінок не покликають. Згадана авторка твердить, що коли спитали сенаторку Марґарет Смит, чи партійні керівництва заохочують жінок добиватися публічних становищ і чи вони підтримують жіночі кандидатури так само ревно, як чоловічі, то ця сенаторка відповіла без надуми: „ні".

І тому власне, що жінок на чільніших становищах у Вашинґтоні і в стейтах небагато, трудно зорієнтуватись, за кого голосуватиме більшість жінок. З другого боку, самі чоловіки, досвідчені партійні діячі, признають, що у виборчій кампанії жінки меткіші, вигадливіші й наполегливіші, аніж чоловіки. Повчальний був приклад Филаделфії, де жінки з двох юній, кельнерів і кельнерок та телефонічних службовців, вирішили своєю аґітацією вибори в користь демократичного кандидата на посадника у тому раніше традиційно-республіканському місті. Жінки — знамениті аґітаторки, бо вони менше ваги прив'язують до друкованої літератури, а більше — до безпосередніх контактів і усної аґітації, несучи її персонально від дверей до дверей та уладжуючи масові товариські зібрання.

Тому, що жінки в масі є проти війни (чоловіки й сини на фронт — це найбільша для них трагедія), краще від своїх чоловіків орієнтуються у цінах на товари першої потреби, головно харчі, і керуються у виборі кандидатів частіше почуваннями, як аналізою їх минулої діяльности в окремих ділових ділянках, — керівні виборчі штаби обох партій сушать собі голови над формулюванням таких гасел, які припали б спеціяльно під смак американським жінкам. Але коли виборці взагалі звикли робити несподіванки виборчим пророкам, то жінки в ділянці приготовлювання несподіванок мають, мабуть, ще від часу створення світу спеціяльний хист...

ХРУЩОВ ГРАЄ ВА-БАНК

Нову сенсацію в світовій пресі викликало повідомлення бувшого московського кореспондента „Ню Йорк Таймсу" Г. Солцбері про неопубліковану доповідь Нікіти Хрущова, яку виголосив він на закритому засіданні 20-го з'їзду КПСС. Про те, як довідалися про цю доповідь дипломатичні кола в Москві, Солцбері не пише, але в тому, що вістки про неї просочилися назовні, нічого дивного немає: пантофельна пошта в Совєтському Союзі працює дуже справно. З 1500 делеґатів З'їзду, що цю доповідь вислухали, звичайно, не один переповів її „під секретом" своєму найближчому другові, а той друг — своєму другові. І сьогодні світ довідується вже не про просто скасування культу Сталіна, а буквально про його розтоптання й перемішання з болотом.

І так, 24-го лютого на закритому засіданні нинішній фактичний диктатор Хрущов учинив над Сталіним те саме, що учиняв Сталін протягом двох десятків років над „ворогами народу". Свої викриття („разоблаченія") почав Хрущов нібито аж від 1924 року, коли то „при не зовсім виясненних обставинах" помер Ленін. Далі перейшов він до чисток 1930-х років, які переводив Сталін над старими большевиками — „ленінською ґвардією", ліквідуючи їх, як своїх можливих конкурентів. Розстріл маршала Тухачевського, а з ним кругло 5000 високої ранґи командирів, — сказав Хрущов, — також був ділом рук Сталіна. Перший секретар чорними фарбами змалював пригноблюючу картину в Кремлі, коли „соратники" Сталіна довідалися про ліквідацію своїх найближчих друзів.

Усі поразки в перші місяці війни з Німеччиною приписував у своїй секретній доповіді Хрущов тим обставинам, що сам Сталін знесилив червону армію своїми кривавими чистками. Розповів Хрущов делеґатам з'їзду і про інспірований Сталіним так званий Ленінґрадський процес, у зв'язку з яким розстріляно потім, в 1954 році, міністра МГБ Абакумова, і про процес групи ленінґрадських лікарів, якими Сталін буцімто хотів торпедувати Молотова, Булґаніна та його самого, Хрущова.

Надзвичайно пікантним місцем у ревеляціях Хрущова є його твердження про те, що Сталін твердо вірив у договір, що його підписав з Гітлером. Він, мовляв, уважав, що цей договір був блискучим маневром супроти Гітлера та Заходу, і не допускав думки про те, що Німеччина може його зламати, дармащо і Рузвелт і Черчіл переконували його в протилежному. Як твердив Хрущов, не повірив Сталін навіть совєтському військовому атташе в Берліні, коли переслав той до Москви звідомлення про аґресивні пляни Гітлера.

Назвавши Сталіна „нездалим стратегом", Хрущов обвинувачував його в тому, що в останній війні Совєтський Союз опинився був над краєм пропасти, і прийшло б, мовляв, до катастрофи, якби не врятували його маршали Жуков, Конєв та інші. Сталін, — казав Хрущов, — не міг навіть як слід орієнтуватися на військовій мапі.

Але мало того — Хрущов, поздиравши з Сталінового трупа усі його відзначення, називав його просто „боягузом", який в критичні дні 1941 року втік з Москви, і людиною, хворою на манію переслідування. Інакше кажучи, Хрущов ствердив на з'їзді, що два десятки років на чолі Совєтського Союзу і всього світового комуністичного руху стояв божевільний чоловік!

У дипломатичних колах в зв'язку з цими сенсаційними повідомленнями кружляють різного роду чутки, і не всім їм, звичайно, можна вірити. Але головні, згадані вище факти цілком вірогідні. Бувший московський кореспондент Солцбері навіть вважає, що незабаром Москва оприлюднить цю секретну доповідь, якою Хрущов, оправдуючи себе і компанію від злочинної співдіяльности з Сталіним, „викриває всі його злочини", щоб, мовляв, запобігти можливому повторенню чогось подібного.

Приглядаючись останнім подіям у Москві, не можна не запримітити дивної поспішности, з якою „колективний провід", після трьох років вагання й нерішучости, розправляється з Сталіним тепер. Годі ж бо припускати, що аж у 1956 році розшолопали нові диктатори, що їхній „вчитель" і „вождь" 25 років був масовим убивцею, нездалим стратегом, боягузом і хворим на манію переслідування. Треба думати, що справу його розвінчання вирішив „колективний провід" уже давно, але чекав лише на з'їзд, щоб її оформити, знявши з себе персональну відповідальність за співпрацю з Сталіним і розклавши її на всю партію і на всі підсовєтські народи, які, мовляв, „завжди з партією".

А проте, ліквідація Сталіна, як „ворога народу", і проскрибція сталінізму, як зобов'язуючої доктрини, хоч які ненависні ці слова для поневолених народів і навіть значної частини комуністів, що на власній шкірі зазнали сталінських чисток, — не можуть не викликати неґативної для нинішніх диктаторів реакції. У „Свободі" з 3-го березня ц. р. („Повалення боввана") вже висловлювано припущення, що скасування культу Сталіна неминуче породить певний ідеологічний вакуум-порожнечу і викличе серед вишколених на „Короткому курсі" комуністичних ортодоксів-роботів, з одного боку, а серед мислячої частини інтеліґенції і студіюючої молоді, з другого, дві різного роду, але однаково неґативні для „колективного проводу" реакції. Для першої категорії людей — „вірних сталінців" ліквідація їхнього вождя — альфи й омеґи соціялістичного будівництва — буде тяжким „шоком", глибокою моральною травмою із усіма випливаючими з того наслідками, а в другій групі населення розбудить критичну думку і розбурхає антирежимні настрої.

По цей бік залізної заслони перший протест проти нової лінії Москви мав недавно місце в Італії, який виявився у вигляді вуличної демонстрації кількох сотень комуністів. Яких форм прибере в дальшому невдоволення в рядах італійської комуністичної партії — покаже майбутнє. В кожному разі, хвалена її монолітність виразно надщерблена. Непевний тон, невиразність становища у справі Сталіна пробивається також у західніх комуністичних часописах „Дейлі Воркер", „ЛьУніта", „Фолькштімме' 'та ін. Дуже можливо, що незабаром довідається світ і про розколи в західньоевропейських компартіях.

З компетентних джерел повідомлено також про заворушення в самому Совєтському Союзі. І так, 17 березня прийшла вістка про вуличні демонстрації в деяких містах Грузії, зокрема в Тбілісі, учасники якої, студенти університету, з транспарентами в руках, протестували проти веденої в Москві антисталінської кампанії. Повідомляють навіть про збройні сутички демонстрантів-студентів з поліцією і військом. Це чи не вперше після криваво придушених страйків у концтаборах Сибіру і Середньої Азії стріляло військо на народ, ранячи і вбиваючи совєтських громадян. Є також вістки про заворушення в Причорномор'ї та Мурманську і про припинення залізничого зв'язку з Кавказом.

Цілковита дискредитація Нікітою Хрущовим всього сталінського ідейного баґажу витворює в безперервній 40-літній тяглості совєтського режиму величезну прогалину, яку писаннями Леніна, що помер три десятки років тому — при всій гнучкості совєтського пропаґандивного апарату — за короткий час засипати неможливо. А новий ідеолог Хрущов, крім своєї промови на 20-му з'їзді, навряд чи має які друковані твори.

На другий день після вільної чи невільної смерти Сталіна його перелякані за власні шкіри „вірні учні" кричали через радіо про „розброд і паніку", яка їх самих була охопила. Придушені терористичною сталінською машиною, уярмлені народи не могли тоді ударити по Москві. Внутрішня слабість і безідейність „колективного проводу, хоч і розпоряджає він чи не найсильнішою в світі армією, — розкривається аж тепер, через три роки після смерти Сталіна, коли його бувші підручні кати почали себе перед світом вибілювати і оправдувати. Розвінчання Сталіна — це не тільки осудження його метод, це також розвінчання створеного ним нинішнього суспільно-політичного режиму.

Одначе, треба думати, що Хрущов і Ко здають собі справу з того, яку гру вони грають і чим ризикують. І коли йдуть вони ва-банк, ставлячи на кін фальшиві ілюзії „нової доби соціялізму", що має прийти на місце сталінського режиму, то, мабуть, розуміють, як дуже ненавидять цей режим поневолені народи.

В. С-ко

У СПРАВІ УКРАЇНСЬКОГО ПРАПОРА

У „Свободі" з 18 лютого ц. р. подано важливу замітку сотн. А. Маруненка п. з. „Український національний прапор" — про правильне уживання нашого національного державного прапора без обшиття його полотнища френзелями з китицями. При тому приведено прикрі приклади, коли то „з незнання" чи „через помилку", при влаштовуванні національних свят або при передачі якомусь місту для вивішення на Сити Гол, уживалося нашого прапора, обшитого френзелями. Автор слушно соромить і справедливо картає нашу політичну еміґрацію за невміння поводитись із власним національним прапором. Таке поступовання, безперечно, не можна інакше означити, як безграмотністю і некультурністю, що не тільки не робить доброго імени українській еміґраційній масі та її провідним політичним діячам, а ще й принижує саму гідність нашої батьківщини. Бо справді, не знати чи не вміти користуватися як слід власною національно-державною емблемою — це в культурному світі явище щонайменше жалюгідне.

Автор замітки, щоб підтвердити правильність своїх думок щодо вживання прапора без жадного прикрашування його полотнища, звертається по докладніше пояснення до знавців. Отож, дозволимо собі скромно відгукнутися на цю, дійсно потрібну, важливу пропозицію і познайомити ширший український загал з тим, як цю справу трактує наука геральдики, яка створила саму систему певних правил для своїх геральдичних знаків — в тому числі й державних та національних: гербів і прапорів — і є, по суті, єдино компетентною у розв'язуванні дотичних проблем.

Геральдика засадничо визнає кожний державний прапор за специфічну кольорову відміну державного герба, тобто за такий своєрідний похідний знак, який відбиває в собі барви і їх порядок у гербі. Тому такі прапори так і називаються гербовими, і є фактично в ужитку більшости держав світу. До цієї категорії належить і наш національно-державний прапор, що пишається барвами державного герба — золотого тризуба у блакитному полі. Щождо гербових прапорів, а за ними і всіх інших прапорів взагалі, то геральдика встановила таке тверде правило, що вони, крім гербових барв у полотнищі, не сміють мати ніяких інших додаткових кольорів. Через те, зрозуміло, у всіх прапорах виключено і всілякі барви прикраси — обшиття, облямування, френзелі, китиці тощо.

Цьому універсальному клясичному геральдичному правилу стислих полотнищевих барв підлягають не тільки властиві гербові державні прапори, але й усі відміни їх у полотнищах інших форм, а саме: — стяг (полотнище підноситься на щоглу по шнурку), бандера (довге полотнище вивішується прямовісно), прапорець (малий розміром прапор, звичайно з клиновим вирізом) і значок (малий прапорець клинової форми).

Натомість прикрашуються різного роду обшиттям — френзелями чи бахромою з китицями або облямовуються лиштвою, ґалуном, позументом і т. п. корогви (хоругви), тобто такі зближені зовнішнім виглядом до прапорів знаки, полотнища яких „несуть на собі" якісь зображення. Якщо ті зображення представляють гербові фігури (часто ще й на полотнищах у барвах щитового поля), то такі корогви називаються також гербовими і обшиття з-правила мають у барвах герба. Всі ж інші корогви, особливо організаційні, корпораційні, військові, церковні і т. д. можуть мати довільне обшиття в будьяких кольорах, хоч би навіть їхні полотнища красувалися в національних чи державних барвах.

З державних корогов, що на полотнищі барви щитового поля несуть фігури гербів (у нас — на блакитному полотнищі золотий чи жовтий тризуб) і можуть різно обшиватися, слід ще відзначити такі їхні відміни: велика державна корогва (полотнище на поперечці держака часто з великим державним гербом), мала державна корогва (полотнище на прямовісному держаку і з малим державним гербом) і державний штандарт (квадратове полотнище з державним гербом).

Як бачиться, прапори і корогви є відмінні, цілком самостійні полотнищеві знаки, і відносно тих і других геральдика має окремі правила, яких не вільно змішувати. І те, що відноситься до нашого українського національного державного прапора, усім нам, бодай згрубша треба конче твердо знати і завжди застосовувати належно на практиці, щоб ніде й не перед ким не осмішуватися.

М. Б. (Геральдик)

ЧИТАЙТЕ „СВОБОДУ"

УКРАЇНСЬКА ВІЛЬНА АКАДЕМІЯ НАУК (УВАН) у США

ШЕВЧЕНКО

Річник 5.

(12)

НОВІ ПРАЦІ ПРО ШЕВЧЕНКА

ЛІТЕРАТУРНА БІОГРАФІЯ ШЕВЧЕНКА

Отже духове обличчя Шевченка розкривалося перед читачами і в низці його власних творів і в згаданих окремих, йому присвячених статтях-розвідках. Розміри біографії поета не повинні були переходити розмірів інших томів, у всякому разі в значній мірі. Автор мусів уложити своє оповідання в обмежені рямки й не перевантажувати його зайвими подробицями, цитатами. Він мусів уважно зібрати й критично перевірити весь той життєписний матеріял, що назбирався від часу появи першої взагалі поважної монографії про Шевченка — Ол. Кониського, яка вийшла в рр. 1898 і 1901. Перед П. Зайцевим стояло завдання дати життєпис Шевченка, а не оцінювати його літературну, мистецьку й політичну діяльність. Спеціяльні статті на згадані теми не належали до вступного тому. В плянах Українського Наукового Інституту намічалися й дальші праці, присвячені Шевченкові, поза цим новим виданням його творів: бібліографія літератури про Шевченка, збірка спогадів про нього й низка спеціяльних студій. Деякі з них уже й виходили, як от книги Ст. Смаль-Стоцького, або Філарета Колесси, що появилися: перша — накладом Наукового Інституту, друга — Української Мазепинсько-Могилянської Академії.

Своє завдання П. Зайцев виконав, можна сказати без перебільшення, блискуче. Ні на йоту не відступаючи від наукової правди, дав він нам незвичайно живу й плястичну, овіяну справжньою любов'ю і пієтизмом до великого поета-страдника повість, а не суху академічну розвідку. Вона відрізняється від відомих у цілому світі романів про життя визначних людей тим, що в ній нема нічого вигаданого. І хоч часом автор і висловлює гіпотетично думку одного чи другого персонажу свого твору, для якої не має фактичного потвердження в своїх матеріялах, то ця думка все ж таки не минається з правдою, а природно випливає з того, що знаємо з інших матеріялів про даного персонажа.

Власне в докладному змалюванні Шевченкового життя й лежить заслуга П. Зайцева. Досі бо багато чого з Шевченкової біографії було невідомого, або не висвітленого як слід. Багато вийшло на яву аж з упадком царизму, коли стали відомі тайні урядові архіви. П. Зайцев, що ще з студентської лавки займався життям і творчістю Шевченка й сам чимало нового про нього вишукав та опублікував, опанував у своїй книзі багатий матеріял, що так чи інакше стосується поета. Життя Шевченка розгортається перед нами від його народження до передчасної смерти. Але, розуміється, це не протоколярний опис, а живе оповідання, тому деякі моменти, хоч вони й зафіксовані в писаннях самого поета й навіть опубліковані свого часу самим же автором біографії, у теперішній його книзі поминені.

Обмежений розмірами, автор не міг втиснути в свою книгу не одне, про що можна було б згадати про Шевченка та людей до нього близьких. Досить зіставити з повістю Зайцева хоч би той матеріял, що його про себе дає Шевченко в своїм Щоденнику й листуванні, щоб у цьому переконатися.

Дещо, правда, він делікатно промовчує, але треба піднести, що всього того, що треба й годиться сказати, він у своїй повісті не поминув. В результаті в книзі П. Зайцева маємо критично провірену, не спотворену жадною партійною публіцистикою біографію Шевченка, що стоїть на належній височині і відповідає матеріялам, які досі нам відомі.

Книга П. Зайцева буде завжди путівником для кожного дальшого дослідника, а в літературі шевченкознавства займе почесне місце.

Видано „Життя Т. Шевченка" гарно-чистенько, майже без друкарських помилок. Додано чимало ілюстрацій — портретів самого Шевченка, його друзів і недругів, місцевостей з ним зв'язаних, його малюнків та автографів його творів. Одне, що можна закинути — це брак змісту (оглаву) й показника імен. Це просто незрозумілий недогляд — і самого автора й видавництва, який утруднює користування книжкою. Далі, автор міг не давати відсилачів в самому тексті, але повинен був дати спис використаних матеріялів. Його не заступить подана при кінці книги бібліографія, бо вона поминає багато важливих матеріялів саме до Шевченкового життя, якими проф. Зайцев мусів у своїй праці користуватися, як от хоча б спогади П. Мартоса, Крапивиної, П. Куліша (в „Нові") і т. д., а зате подає багато такого, що до його праці не стосується і все ж таки не вичерпує й найважливіших речей із шевченкознавчої літератури.

Вол. Дорошенко

ПАМ'ЯТІ ПАТРІОТА

Дня 22 лютого, холодного зимового ранку, українці Міннеаполісу і Сен Полу провожали в останню дорогу одного з ветеранів „Старої Гвардії", непохитного борця за волю України, учасника визвольних змагань 1917—1920 рр. полковника Віктора Филиповича. В його особі українська громада м. Міннеаполіс вдратила активного громадського діяча, який до останніх днів свого життя працював для добра громади.

Покійний народився 20 жовтня 1894 р. в с. Межигірка, Чигиринського повіту на Київщині, в священичій родині. Середню освіту почав у Златопільській гімназії, після закінчення 4-х кляс якої, у 1909 р., вступив за конкурсом до Київської Колегії Павла Галагана (яку в той час закінчував його старший двоюрідний брат, майбутній поет-неоклясик Павло Филипович). Закінчивши в 1913 р. Колеґію, він почав студії на юридичному факультеті Київського Університету, але, через участь у першій світовій війні, мусів їх перервати. Восени 1914 р. його посилають до Петербурзької Констянтинівської Артилерійської Школи, яку він через рік успішно закінчує і зразу відправляється на фронт, у діючу армію. Під час боїв відзначився великою хоробрістю, за що одержав кілька орденів (Георгієвський Хрест та ін.). З початком Національної Революції 1917 р. він відразу, в ранзі капітана, переходить до Української Армії, в якій служить від першого і до останнього дня: і за Центральної Ради, і за Гетьмана, і за Директорії. Короткий час був ад'ютантом військового міністра а також команданта Києва Є. Коновальця. Але посада ад'ютанта була не по душі його бойовій натурі. Він рветься на фронт, залишає станицю і від'їжджає в діючу армію, в якій перебуває до кінця визвольних змагань. Мав славу хороброго, рішучого вояка і дуже доброго фахівця - артилериста. За бойові заслуги був підвищений до ранги полковника. В 1921 р. був інтернований у Польщі і 2 роки перебував, разом з молодшим братом Миколою, у таборах інтернованих, спершу у Каліші, а потім у Щепьорному.

З 1923 р. і до початку другої світової війни жив у різних містах Західньої України, працюючи у державній скарбниці. Брав активну участь в українському громадському житті (головування у „Просвіті", в тов. ім. Лесі Українки, яке утримувало приватну українську гімназію і т. ін.).

Під час другої світової війни переїхав на працю до Перемишля, а потім до Пабяніц (біля Лодзі), і нарешті до Судет (м. Поденбах на Ельбі), де працював на фабриці в бухгальтерії.

1945 р. перебував у таборах Ді-Пі, спочатку у Карльсфельді, а пізніше у Міттенвальді. Тут також відзначався громадською активністю: був заст. голови Таборової Ради, засновником кооперативи та завідувачем кравецької майстерні.

В липні 1949 р. полковник з родиною (дружиною і дочкою) переїжджає до Америки у м. Міннеаполіс. З перших же днів перебування на вільній американській землі він включається в українське громадське життя, в якому останніми роками відограв провідну ролю. Кілька років був скарбником православної парафії при церкві Св. Арх. Михаїла. Завдяки його наполегливості і невтомній праці було створено у Міннеаполісі філію Українського Конґресового Комітету, головою якої він був два роки. Він завжди прикладав всіх зусиль до того, аби якось полагодити внутрішні суперечки і непорозуміння, які з тих чи інших причин виникали в громаді, спрямувати громадське життя в одне річище і піднести його культурно - мистецький рівень на вищий щабель. Як він горів бажанням створити Об'єднаний Хор, який би давав українській громаді повну естетичну насолоду і водночас репрезентував нас перед світом.

Полк. Віктор Филипович

Дуже турбувався він долею нашого молодого покоління, яке виростаючи в специфічних умовах, може легко розгубитися і втратити національну свідомість. Звідси — організація ним „Рідної Школи" та активна участь в роботі „Пласт-Прияту".

Останніми роками Покійний відчував все більшу і більшу втому від досить важкої для нього фізичної праці (а працював він 6 днів на тиждень і досить часто мав нічні зміни!), а до того ще й хвора нога давала себе більше знати; проте, громадської праці він не залишав до останніх днів свого життя: був головою Гром. Суду при філії УККА, головою Т-ва „Пласт - Прият", членом Дирекції та заст. голови відпочинкової Оселі.

Була це людина з широким світоглядом, глибокоідейна, для якої служба нації і боротьба за вільну Українську Державу були імперативом всього життя. Покійний завжди мислив загальнодержавними катеґоріями, був вищий від будь-яких партійних упереджень, умів знаходити спільну мову з різними українськими політичними угрупованнями і співпрацювати з ними для загального добра української справи.

Не можна не згадати його високих моральних якостей: його кристально - чесну натуру і надзвичайно чуле і добре серце. Не зважаючи на свої дуже скромні заробітки, він завжди щедро жертвував на народні цілі і систематично посилав грошову допомогу своїм друзям, що залишилися в Німеччині і змушені вести там в таборах злиденне життя.

...Настає тяжка хвилина розставання. Труна повільно опускається в могилу... Глухі ридання і промови... промови... промови... Доказані останні слова і вільна земля Вашинґтона прийняла тіло ще одного борця за волю України.

Так тихо-тихо на цьому величезному кладовищі „Заходу Сонця", що, ніби парк, мальовничо розкинулось на північно - східній околиці Міннеаполісу. Дерева стоять у глибокій задумі, не чути гомону міста, і лише легенький вітрець, здається, доносить здалеку мелодію старої сумної пісні:

„...Гей, поховали Пана-Отамана
В сиру землю глибоко"...

О. Ф.

З ЖИТТЯ ГРОМАД І ОРГАНІЗАЦІЙ

Филаделфія, Па.

Маніфестація в честь 500 погиблих.

Дня 18 березня Централя Союзу Українок Америки вшанувала пам'ять 500 погиблих українських жінок, що віддали життя за друзів у далекому Кінґірі.

О год. 12-тій відправлено в обох українських церквах Филаделфії заупокійні Богослуження з панахидами. Членки СУА явились із прапорами й відзнаками. При тетраподі лежав вінець із чорною стяжкою, що був видимим знаком нашої пошани. Під церквою уформувався похід, що попрямував до недалекого Народного Дому. Хоч була сильна сніговія, долучилось до походу коло 800 людей і велика заля Народного Дому ледве могла вмістити всіх.

Сцена була прикрашена просто, але могутньо. На чорному тлі видівся жалобний вінок, а над ним надпис 500. Під цим горіла лямпа, що символізувала вогонь їх посвяти.

Свято відкрила голова Централі СУА п. Олена Лотоцька. Молитва Кир Андрея, яку вона прочитала, підняла всіх присутніх, а зараз після того заля підхопила молитовну пісню „Боже, вислухай благання", яку заінтонував хар 10 Відділу. Віддавши поклін 500 погиблим одно - хвилинною мовчанкою, закінчено вступ до маніфестації. Слідувало коротке вступне слово, що ним п. Олена Лотоцька відкрила жалобне свято і передала ведення його містоголові СУА п. Стефанії Пушкар.

Першою бесідницею маніфестації була п. Віра Павленко, член Гол. Управи ДОБРУС-у. Вона передала привіт від своєї організації і з'ясувала становище репресованої людини в СССР. Вона висловила щирий подив і пошану для жертви 500, вчинок яких вона подрібно описала. Зчерги промовив голова Українського Конґресового Комітету проф. Лев Добрянський. Він насвітлив жертву 500 в'язнів з точки погляду нашої визвольної політики. Це не тільки акт безприкладного геройства, що ним не може пишатись історія ніодного народу. Але є факти, що говорять більше, ніж довгі меморіяли і статистичні цифри. З таким й подібними подіями треба йти на міжнародний ґрунт, такі й подібні події треба популяризувати у вільному світі. Вони свідчать про постійну боротьбу і готовість українського народу і закріплюють його право на самостійність життя. Третя бесідниця мґр. Наталя Пазуняк дала у своїй доповіді психологічну картину найбільшої жертви, що її принесли 500 — жертв свого життя.

Запропоновані резолюції прочитала мґр. Оксана Ґенґало, секретар Гол. Управи Українського Золотого Хреста. З'ясувавши стан і побутові умовини ув'язнених жінок в СССР та недавню жертву 500, присутні на зібранні осудили систему, яка держить їх у таборах невільничої праці та домагались від ОН визначення комісії, яка прослідила б цей факт.

На закінчення п. Олена Лотоцька відчитала телеграму, що її Союз Українок Америки та його Відділи вислав на руки секретаря Фостера Доллеса з проханням переслати її королеві Єлисаветі. В ній українське жіноцтво прохає королеву не вітати в себе представників режиму, що держить 15 мільйонів людей у таборах невільничої праці і жене танки на безборонних жінок.

Співом національного гимну закінчилась маніфестація. Свято пройшло в піднесеному настрою і лишило тривалий слід у душах учасників його.

Л. Б.

Акрон, Огайо

Подібно, як кожного року, так і в цьому, місяць січень і лютий б. р. минув в українській акронській громаді під знаком загальних річних зборів товариств: б-ва „Сош. Св. Духа", Відділ ч. 295 УНСоюзу, молодечо ім Ів. Франка, Відділ ч. 180 УНСоюзу, „Союзу Українок, ч. 7., і Відділу Українського Конґресового Комітету Америки та інших місцевих організацій.

Б-во „Сош. св. Духа" В. ч. 295 УНСоюзу найбільш здисципліноване, свої загальні річні збори відбуло 22 го січня б. р. У звітовому році були 162 члени в старших забезп. на загальну суму 128,500 дол. і 66 чл. молод. департ. на суму 35,000 дол., Разом 228 членів забезпечених на суму 163,500 дол. В м. р. стан членів збільшився на 5 членів, 1 член помер, 5 суспендовано. На допомогу хворих з відділової каси виплачено в 1955 р. 675 долярів. Перенос у м. р. був 2,621.22 дол., Прихід 7,518.15 долярів. Разом прихід 10,139.32, розхід 7,717.96 дол., залишилось до переносу на б. р. 2,421.41 дол. При виборах нової Управи в Екзекутиві перевибрано дотеперішнього голову Б-ва Олексу Зепко- довголітнього секретаря Василя Пулка, вибрано нового скарбника Станислава Моторовича. Дуже цікаву доповідь про УНСоюз і обширніші інформації в справах союзових подала зібраним містоголова Головного Уряду УНСоюзу п-ні Геновефа Зепко-Жеребняк.

В 1955 р. ідейні одиниці старалися ожизити громадянську діяльність в Акроні. Диригент хору місцевої української кат. церкви Василь Воляник завдав собі багато труду і часу, щоб зорганізувати в березні Шевченківську Академію, а в листопаді „Листопадове Свято". Милою несподіванкою в програмі Листопадового Свята був виступ церковного мішаного хору з гарно відспіваними піснями „Ми йдемо в бій". „Заквітчали дівчатонька". Крім того був реферат, дитячі деклямації, стрілецькі пісні дитячого хору і деклямація диригента В. Воляника. Прихід з добровільних датків в сумі $1571 переслано через Централю О. У. А. „Самопоміч" в Н. П. на УСХС хорим скитальцям.

В листопаді м. р. на збіркову листу т-ва „Броди" — Лев" в Н. П. зібрано $29.30 на „Охорону Воєнних Могил" вояків у другій світовій війні.

Олекса Біловус вже третій рік з черги переводить збірку на листи Т-ва „Прихильників Українського Вільного Університету" в Мюнхені, і в 1955 р. зібран $30.

Новоприбулі завели звичай улаштування родинних свят, з різних нагод і при цім пересилають пожертви на Українську Радіопрограму в Клівленді.

Замітнішою громадянською імпрезою в м. р. в Акроні був в дні 25 вересня м. р., 25-літній ювілей „Союзу Українок ч. 7. Зі звітів Управи численно зібрані довідались про ідейну працю Відділу для української громади, парохії та про велику жертвенність на народні цілі.

До Т-ва „Самопоміч" Відділу УККА з Акрону і околиці на У. Н. Фонд вплинуло в 1950 р. $360.50, в 1951 — $439.00, в 1952 — $589.50, і в 1953 — $253.00.

14-го листопада 1954 р. формально засновано Відділ УККА. Заходами Управи на УНФ в м. р. вислано $390.00 На 6-тім Конґресі УККА в Н. П. українська громада мала двох репрезентантів. З нагоди приїзду до Акрону Капелі Бандуристів заходами відділу УККА переведено обширнішу українську пропаґанду серед галицьких зрущених православних, карпаторусів і чужинців. Концерт відбувся 4-го листопада м. р., і хоч в цьому самому часі в Акроні були три інші театральні і політичні імпрези, на виступ Капелі Бандуристів прийшло поважне число чужинців, які були концертом захоплені.

19-го лютого б. р. відділ У. К. К. А. перевів загальні річні збори, вибрано нову управу і намічено плян праці на найближчий час. 11-го березня б. р. відбулись обширніші наради в справі будови нової Церкви і парохіяльної домівки. Сума пожертв на Будівничий Фонд буде найкращим доказом громадянської і духової зрілости української акронської громади. Фактом є, що так серед української старшої еміґрації, молодої ґенерації, вже тут народженої і новоприбулих в Акроні є ідейні одиниці, але є і такі, що українських справ і українських церков не піддержують, а часто ворожо до них ставляться. Загальне число мешканців українського роду є велике, і коли б були згуртовані в одну свідому громаду, була б поважна сила, з якою інші етнічні групи не могли б тут рівнятись. На жаль, до цього ще не дійшло.

Л. В.

Дітройт, Міш.

З життя „Української Сцени".

„Українська Сцена" Осередку СУМА ім. П. Орлика готує знову нашій громаді виставу одної з найкращих народних п'єс, насиченої народними піснями-танцями драму А. Л. Суходольського „Хмару". Прем'єра „Хмари" призначена на 25-го березня ц. р. Постановка „Хмари" вимагає великого вкладу праці. Згармонізування гуртів, хорів і оркестри з ходом акції дієвих осіб, — це велике завдання, яке мусять виконати і режисер і музичний керівник, щоб цілість дала дійсну картину українського села того часу. Немалу ролу грають тут оформлення сцени, пристосування відповідних до епохи костюмів і врешті світляні ефекти. Декорації для „Хмари" малює молодий талановитий маляр П. Мусик, що так чудово дав собі раду з оформленням сцени до „Катерина", а світляні ефекти готує помічник режисера Я. Петращук.

Постановка Миколи Кавки, автора українських театрів з українських земель, а музичне оформлення в руках відомого музичного керівника багатьох українських театрів у Західній Україні, проф. Богдана Сарамаги. „Хмара" — це вже третя постановка „Української Сцени" впродовж двох театральних сезонів. „Ніч під Івана Уупала" і опера М. Аркаса „Катерина" мали великий успіх не тільки в Дітройті, але й поза ним. Тому треба сподіватися, що „Хмара" йтиме з тим же самим успіхом.

Петро Кореняк.

Шикаґо, Ілл.

Комітет для вшанування 30-ої річниці смерти Гол. От. Симона Петлюри

Українські організації в Шикаґо створили із делеґованих ними представників окремий комітет для вшанування 30-ої річниці з дня смерти сл. п. Гол. Отамана Симона Петлюри. Комітет очолює полковник ген. штабу Василь Чабанівський. На засіданні комітету в дні 9 березня ц. р., розділено окремі функції так: перший заступник голови і програмовий референт — сотн. Володимир Тимцюрак; до очолюваної ним референтури входять, як члени — пані Фатима Павленко, п. Маланчук та інші, що мають бути ще кооптовані; другий заступник голови — інж. Василь Ростун, який водночас очолює організаційну референтуру, до якої входять пп. Данило Замитайло та Микола Ляшенко; секретар — інж. Микола Фещенко - Чопівський; скарбник — п. Ігор Білинський; референт інформації — інж. Юрій Артюшенко; члени реферату інформації — Зенон Голубець, Анатолій Луппо та інші, що мають бути кооптовані. Крім того до ділового комітету входять: пані Лідія Поготовко, пані Уляна Терлецька, мґр. Володимир Нечай, мґр. Балук і п. Ярослав Конол.

ПРОТОКОЛ

з нарад Головного Екзекутивного Комітету УНСоюзу, які відбулися дня 11-го березня 1956 р. в Ню Йорку, Н. Й.

На нарадах були приявні члени Екзекутиви, а саме: головний предсідник Д. Галичин, заступник головного предсідника П. Пізнак, заступниця головного предсідника Геновефа Жеребняк, головний секретар Г. Герман і головний касир Р. Слободян.

Збори відкрив о год. 10:00 рано головний предсідник та подав до відома ці справи, які були полагоджені від останніх зборів Екзекутивного Комітету, а опісля предложив справи, що їх треба вирішити на цих зборах. Ці справи були такі:

Купно бондів. Закуплено отсі бонди:

Southwestern Public Service Co., 1st Mtge Bonds, 3.35%	$ 25,062.50
Central Power & Light Co., 1st Mtge Bonds Series "G" 3¼%	100,950.00
Municipality of Metropolitan Toronto 3¾%	73,875.00

Відкликані бонди. Одержано за відкликані бонди:

Community Public Service Co., 3¼% 1st Mtge Bonds Series "D"	2,037.20

Морґеджі. Уділено такі морґеджі:

Wasyl and Olena Papiz, Detroit, Mich	7,500.00
Michael Dorosh, Bronx, N. Y.	22,000.00
Daniel Nussbaum, New York, N. Y.	55,000.00
Nicholas and Evangelia Colombos, New York, N. Y.	18,000.00
Puritan Estates, Inc., New York, N. Y.	40,000.00

Організаційні справи.

Рішено, що літні курси українознавства будуть відбуватися на „Союзівці" від 1-го до 28-го серпня 1956 р. Зголошення на курси будеться приймати до 15-го травня у віці від 16 до 21 років. Оплата курсів виноситиме так само, як у попередньому році, а саме, по $120.00 від особи.

Прийнято відповідну резолюцію в справі виплати дивіденди членам в 1956 році.

По дискусії над різними організаційними справами вичерпано програму нарад, а головний предсідник закрив збори о год. 5:00 ввечір.

Г. Герман, гол. секр. У.Н.Союзу

КОНКУРС НА ОПОВІДАННЯ

Фундація ім. бл. п. о. Івана Палія, при Консисторії Української Православної Церкви в ЗДА, проголосила конкурс на коротке оповідання з життя й праці православного українського священика - піонера в ЗДА. За кращі праці визначено дві нагороди: І-ша в сумі $25.00 і ІІ-га в сумі $15.00. Термін, до якого будуть прийматись конкурсові праці, кінчається з днем 15 вересня 1956 р. За докладнішими інформаціями про конкурс треба писати на адресу:

Fund of Rev. J. Paley
P. O. Box 595,
So. Bound Brook, N. J.

МИКОЛА ІВАНОВИЧ ГАВРИЛЮК

„І я не знаю, чи я живу,
(чи доживаю,
Чи так по світі волочусь, —
Бо вже й не плачу
(й не сміюсь ..."

Ці незабутні слова з віршу Т. Шевченка вбилися мені в пам'ять з частих декламацій Миколи Івановича Гаврилюка, родом з села Хрещатик, біля м. Заліщики в Галичині.

Ця нещасна людина „сиділа" в липні-серпні 1935 року разом зо мною в камері ч. 5 Луб'янської тюрми НКВД. Я пригадував Миколі Івановичу слова Данте з відомого його твору: „О, смертний! Залиши всяку надію, коли сюди ввійдеш! Як пекло після смерти, так НКВД за життя!"

Коротенька історія, як попав Микола Гаврилюк до Луб'янської в'язниці:

М. Гаврилюк приїхав до Москви за порадою свого брата (чи братанича), який у 1935 р. працював десь в Наркомземі — Народному Комісаріяті Земельних Справ і, мабуть, був комуніст.

Гаврилюк учився і працював в Берліні, мав жінку-комуністку і сам був симпатиком чи підпільним комуністом, за що й був арештований німецькою поліцією. Він шукав кращого в Совєтському Союзі, але гірка підсовєтська дійсність розчарувала його і, можливо, він в якийсь спосіб це показав на місці своєї праці в „Друкарні Закордонної Літератури", де був друкарем у відділі німецької пропагандивної літератури.

На 1-го травня 1935 року в день „міжнароднього пролетарського свята", хтось підложив у робочий стіл Гаврилюка друковану антисовєтську проклямацію, в якій закликалося робітників не підписуватись на державну позику. Московські комуністи — написано було в цій летючці — експлюатують робітництво більше як в буржуазному світі, і тому треба скинути комуністичних зрадників соціялізму.

За пляном НКВД в друкарні був зроблений трус і цю страшну проклямацію знайшли в столі Гаврилюка.

Отже, сидячи зі мною в одній камері, Гаврилюк ждав „вишки", тобто розстрілу, і ночами після допитів у слідчого, не міг говорити, курив і маршував з кутка в куток. Одного разу він попросив у мене, щоб я запам'ятав село Хрещатик біля Заліщиків і, якщо вийду на свободу, передав його братам, про його нещасну долю.

Милосердний Господь врятував моє життя після п'яти років сибірських концтаборів, тюрем і ґестапівських тортур у Вінниці. Тепер живу в вільній Америці, але мій обов'язок знайти і передати своякам і друзям Миколи Івановича Гаврилюка про те, як він зловився в сітку червоних катів і яка його спіткала доля.

Шкода культурного українця! Можливо, що в Америці або Канаді є люди, які Гаврилюка знають. А може якимось чудом Бог зберіг йому життя?

І. Поверелло

КИПР ПОДОБАЄ НА ВОЄННИЙ ТАБІР

Англійська військово-адміністраційна влада на острові Кипр на Середземному морі старається драконськими способами здавити тамошній революційний рух греків. В столиці краю Нікозії державні будинку й майдани обведено кільчастим дротом. На цьому образку бачимо, як англійські вояки переводять персональну ревізію у власників крамниць, поки дозволять їм відкрити крамниці.

Закидає робітничим провідникам політичні амбіції

Голлівуд, Флоріда. — Голова Крайового Товариства Продуцентів Коло Дж. Паркер промовляв на відкритті сесії інституту для досліду промислових відносин і заявив, що „свідомо чи несвідомо" головною метою робітничого проводу є „утривалити свою економічну і політичну владу". Паркер виступав проти „збільшеної політичної активности зорганізованого робітництва". На цій сесії було присутніх більше як 200 директорів промислових підприємств із 31-го стейту. Паркер заявив, що „так звані робітничі провідники, в своїй політичній діяльності, нічого ані нікого не ведуть, хіба тільки свою власну кліку, яка змагає захопити в свої руки політичну і економічну владу". Паркер покликувався на пробне голосування, яке зорганізували промисловці і яке виявило, що „фізичні робітники і майже половина членів робітничих спілок заявилася за тим, щоб робітничі організації не мішалися до політики, та не підтримували політичних партій".

Крупп подав проєкт поборювання совєтської господарської офензиви

Бонн. — Відома в цілому світі німецька фірма важкого промислу Альфред Крупп в Ессені виготовила проєкт, як поборювати совєтську економічну офензиву, що її Москва почала вести на Середньому Сході і в Африці з політичними цілями. Цей проєкт особисто предложив у Вашинґтоні державному департаментові головний директор фабрики Круппа, Бертольд Байц, який в цій справі відбув довгу конференцію з державним підсекретарем Робертом Мерфі та з керівництвом Чейз Мангеттен Бенк в Ню Йорку. Відпис відповідного меморіялу предложено Білому Домові і Конґресовій комісії для закордонних зв'язків. По суті, німецький проєкт твердить, що безплатна державна допомога, як її переводять ЗДА, має поганий психологічний наслідок серед східніх народів і не може витримати суперництва з Совєтами. Тому треба заступити її, каже проєкт Круппа, спільною акцією приватного промислу і приватного капіталу ЗДА, Німеччини, Франції, Англії, а може й інших країн, які взялись би за ведення торгівлі з економічно-відсталими країнами, даючи їм низьковідсоткові й довготермінові кредити для посилення тамошньої крайової продукції, а крім того, названі західні країни переводили б на терені відсталих країн великі роботи своїми технічними силами й своїм матеріялом. Для цієї цілі треба би покликати до життя окрему міжнародну установу, зложену з приватних промислових і банкових фірм. Сам Альфред Крупп об'їздить тепер Середній Схід і конферує з тамошніми державними мужами. У Вашинґтоні буцім то прийнято проєкт Круппа дуже прихильно.

Пропонують обмежити висоту пожертв на виборчі фонди

Вашинґтон. — Провідники обох партій в Сенаті, демократичний сенатор Линдон Б. Джансон і республіканський сенатор Вільям Ф. Новленд, погодилися запропонувати законопроєкт, який обмежував би пожертви окремих осіб на виборчі фонди до 10,000 в одному календарному році. Цей законопроєкт обмежував би вплив багатих одиниць на перебіг виборчої кампанії. Крім цих сенаторів за цей законопроєкт висловились ще 83 сенатори. Пожертва однієї особи в сумі 10,000 долярів річно відносилася б до датків на правиборчу кампанію, на вибори до Конґресу і на вибори на федеральні становища. Покищо мають вилучити з цього законопроєкту пункт, в якому говориться, що пожертви на виборчу кампанію в сумі до 100 долярів мають бути звільнені від федерального оподаткування, бо цю справу мусить ще вирішити Палата Репрезентантів під час обговорювання податкового законопроєкту.

Хроніка українського життя

В Канаді

ВИСТУП МІНСЬКОГО З СИМФОНІЧНОЮ ОРКЕСТРОЮ В ТОРОНТІ

10 лютого відбувся в Мессей Гол у Торонті концерт торонтонської симфонічної оркестри під диригентурою Сер Ернеста Мек Миллена при участі гостя-співака, українця, баритона Михайла Мінського. В програмі концерту, що був присвячений українським музичним творам, були такі твори як увертюра до опери Лисенка „Тарас Бульба", „Україна" Углицького і „Кармелюк" Костенка. Крім того Мінський виконав і кілька творів чужинних композиторів, як Моцарта „Весілля Фіґаро".

Концерт цей передавала радіостанція СВС по всій Канаді.

25-ЛІТНІЙ ЮВІЛЕЙ О. ЛЯТУРИНСЬКОЇ

Відділ Комітету для вшанування поетки в Торонті в п'ятницю, 3 лютого, організував о 8 годині вечора в залі Народного Дому скромне ювілейне свято. На цьому святі головними точками було читання творів ювілятки. Зійшлося коло сотні людей. Провадив свято редактор В. Гошовський.

ОСЕРЕДОК НАУКОВОГО ТОВАРИСТВА ІМ. ШЕВЧЕНКА В ЕДМОНТОНІ

Дня 3. XII. 1956 відбулися Установчі Збори Осередку НТШ, Едмонтон, Канада. В Управу входять: д-р Іван Німчук, голова; д-р Орест Старчук, заст. голови; д-р Степанія Жмуркевич, секретар; д-р Михайло Росляк, скарбник; інж. Володимир Мацьків, член.

Першим виявом діяльности Осередку була Перша Наукова Конференція в днях 18 і 19 лютого. Вступне слово мав д-р Іван Німчук, голова Осередку. Були відчитані такі доповіді: а) о. проф. д-р Василь Лаба: Етнологія на услугах християнської апологетики; мґр. Михайло Хомяк: Два „Проєкти на знищенє Русі"; б) Канадознавство: Іван Німчук: Три перші публікації про нові землі; д-р Степанія Жмуркевич: Українська еміґрація та іміґрація в Канаді; д-р Орест Старчук: Оселі буковинців у Канаді; о. Орест Куправець ЧСВВ: Архів-музей оо. Василіян у Мондері. Після доповідей була жива дискусія. Першого дня конференції було 70 осіб публіки, другого 110.

БУДІВЕЛЬНІ СПІЛКИ В ТОРОНТІ

4. 3. відбулися в Торонті інформативні збори членів-удільовців наших 3-ох підприємств: Safe-Way Construction Co. LTD., Family Homes Construction and Investment LTD. і Star General Insurrance Company. Ціллю зборів було поінформувати членів про пророблену роботу і про пляни на новий господарський 1956/57 рік. В 1955 році обидві будівельні спілки побудували і продали домів на загальну суму $1,078.-000.00. На наступний рік пляновано будову 160 житлових домів, ринкова вартість яких досягне суми $2,500,000.00. Спілки вже мають до своєї диспозиції в Торонті потрібні будівельні площі, ринкова вартість яких виносить $670,000.00. Бюджет спілок на 1956/57 рік розрахований в цілому на $2,750,000.00.

На зборах була теж порушена справа новозаснованої обезпеченевої спілки StarGeneral Insurance Company, першого того роду українського підприємства на терені ЗДА і Канади. Закладовий капітал спілки встановлений на суму $1,000,000.00. Незабаром тимчасова дирекція почне приймати підписи на уділи. Ціна уділу в обезпеченевій спілці $110.00 за уділ.

Зборами проводив гол. директор спілки п. П. Микуляк, який подав теж звідомлення з пророленої роботи. Про господарські пляни спілок на 1956/57 рік доповідав п. М. Сосновський, секретар дирекції. Про обезпеченеву спілку інформували: адв. Д. Штокало і відомий в Торонті керівник обезпеченевої аґенції, п. Ярослав Онищук. Обидва доповідачі входять до тимчасової дирекції обезпеченевої спілки.

М. С.

● Республіканські жінки з Айдаго збирають гроші на виборчий фонд, продаючи значки, на яких видрукований символ їхньої партії — слон.

ВСЯЧИНА

МОЖНА КУПИТИ ОСТРІВ ЗА 800 ДОЛЯРІВ

Бюро Управління Землею в Руссвілл, Арк., повідомляє, що продає 12 островів, які лежать недалеко узбережжя Флориди. Всі ці 12 островів мають обшир 11.98 акра і їхня ціна встановлена на 53,850 долярів. Найменший із цих островів має тільки 0.16 акра, і його можна купити за 800 долярів, а найбільший — коло 8 акрів, і за нього треба б заплатити 23,850 долярів. Це коралеві острови, декуди є кілька дерев і дещо рослинности. Власник зможе робити з купленим островом, що тільки схоче, але не сміє його винаймити чужій державі на атомові досліди чи пробні експльозії.

НАПЕВНО ВИНАЙДУТЬ ЛІК ПРОТИ ПІСТРЯКА

Директор Медичної Дослідної Фундації д-р Норман Моломут заявив, що наука знайде вже незабаром спосіб, як лікувати недугу пістряка. Він казав, що наука вивчає шляхи природи та використовує їх для добра людства. Цим способом досі вдалося контролювати багато недуг. „Немає найменшого сумніву, казав д-р Моломут, що незабаром вдасться винайти спосіб, як контролювати ту групу недуг, яку називаємо пістряком". Д-р Говард Бенкрофт Андервонт сказав, що вдалося знайти способи, як лікувати пошесні недуги, бо знаємо причини їхнього виникнення. Та пістряк — це недуга клітин, невидимих частин нашого організму. Тому наука повинна вивчати реакцію клітин на їхнє довкілля. В цій ділянці мусять співпрацювати фахівці з різних ділянок.

ІТАЛІЙЦІ КУПУЮТЬ КНЯЖІ ШЛЯХЕТСЬКІ ТИТУЛИ

Після скасування монархії в Італії після другої світової війни ніхто не дбає про те, хто має дійсне право називати себе князем, бароном, графом чи маркізом, бо суд не визнає жадних титулів, які дістаються в спадку на основі уродження. Та скасування аристократичних титулів не зліквідовало князів і баронів, бо багато людей, які мають гроші, стараються купити собі фальшиві титули князів чи маркізів. На цьому тлі доходить до комічних випадків. В одному готелі в Римі від власника до помивача посуди всі стараються набути шляхетські титули. Чорний ринок із шляхетськими титулами процвітає, і пройдисвіти роблять добрий інтерес на цій погоні до шляхетських амбіцій снобів, які на злість правдивим князям і баронам хочуть належати до тих, які можуть величатися гербами, хоч навіть не знають, що це таке герб і шляхетство.

Посмертні Згадки

ЙОСИФ КОСТЕР, член Т-ва „Жидачів" Відд. 393 УНСоюзу в Ню Йорку, Н. Й., помер по тяжкій недузі 28-го лютого 1956 р. в 63 році життя. Полишив в глибокім смутку дружину Стефанію і сина Марсела. Похорон відбувся при участі Родини і Членів Т-ва „Жидачів" 3-го березня з St. John Church, Bergenfield, N. J., на цвинтар St. Joseph, Hackensack, N. J. — В. Й. П.!

М. Литвин, секр.

ЕВДОКІЯ БАРАН, довголітня членка 204-го Відд. УНСоюзу в Ню Йорку, померла 18-го березня 1956 р. Покійна родилася 1898 р. в селі Городиславичі, пов. Бібрка, Зах. Україна. До Союзу вступила 1936. Полишила в смутку мужа Антона, сестрінка Йосифа, кузинку Наталію, Кузина Івана. Похорон відбувся 21-го березня з погреб. заведення П. Яреми до церкви св. Володимира при 14-ій вул., відтак на цвинтар Оливна Гора. Світла пам'ять небіжки залишиться в пам'яті членів 204 Відділу і української громади в Ню Йорку., як щирої патріотки на народній ниві, та як доброї артистки при театральнім гуртку. — В. Їй П.!

В. Гасій, секр.

ТАРЗАН, ч. 3637. Зближається.

Досліджуючи свою батьківщину, Тарзан побачив тубільців ренегатів, які вели полонену білу дівчину до села людожерів.

Знаючи, що тут буде довга балаканина, Тарзан заснув на галузі дерева.

Пізніше, коли темрява накрила мале сільце, мавполюдина безшелесно рушила поміж халупами. Враз її ніздрі затремтіли — недалеко жінка!